

Istorija u pokretu

Kako su dželati postali žrtve – Analiza “registra žrtava” Državne komisije za tajne grobnice (prvi deo)

Jedna bezumna izložba

Proizvoljnosti i netačnosti u spisku za Beograd – Analiza “registra žrtava” Državne komisije za tajne grobnice (drugi deo)

Posted on 24/04/2014

Piše: Milan Radanovi

Dragoljub Mihailović (Beograd, RKTG-16154), komandant JVuO, osuđen na smrt 1946. zbog komandne odgovornosti za kolaboraciju i ratne zločine. Photo: www.mondo.rs

Iako je u toku borbi za oslobođenje Beograda, 14-20. oktobra, prema zvaničnim podacima, poginulo 2.953 pripadnika NOVJ i 976 pripadnika Crvene armije, dok je okupator pobio na desetine civila, predstavnici SPC nisu našli za potrebno da se osvrnu i na ove stradale koji su poticali mahom iz pravoslavnih porodica. Smatramo da su veliki gubici pripadnika NOVJ u borbama za oslobođenje grada, uz velika stradanja pripadnika NOP-a u glavnom gradu tokom 1941-1944, jedan od osnovnih razloga velikog broja streljanih lica u Beogradu nakon oslobođenja, pri čemu su po inicijativi ovih ubistava smatrali da ubijaju saradnike okupatora i da eliminišu potencijalne neprijatelje u ratu koji još uvek traje. Među streljanim licima u Beogradu nakon oslobođenja zabeležen je i velik broj onih koji nisu zaslužili da budu streljani.

Procene broja stradalih na području grada Beograda nakon oslobođenja

U poslednje dve decenije novinari, istorijski publicisti i druge javne ličnosti, ali i pojedini istoričari, iznosili su u javnosti preuveličane brojke stradalih u Beogradu nakon 20. oktobra 1944.

Preuveličane brojke stradalih Beograda nakon oslobođenja, kao sastavni deo retorike antikomunističke emigracije i domaćih antikomunističkih kuloara, u domaćoj javnosti najpre je plasirala desničarska štampa. Tako je krajem 1990. u jednom tiražnom beogradskom nedeljniku (*Duga*) objavljen feljton o događajima u Beogradu nakon 20. oktobra 1944. u kom je intervjuisan određeni broj savremenika ovih događaja. U feljtonu se tvrdi da je u ovom razdoblju „prema nezvaničnim podacima, bez suđenja no u pobijeno između 15.000 i 30.000 žitelja Beograda“.[1]

Međutim, preuveličane brojke stradalih u Beogradu nakon oslobođenja iznosio je i deo istoričara koji su se istraživački ili retrospektivno doticali ovog pitanja, najčešće bez pozivanja na relevantne izvore. Slobodan Marković, potonji predsednik Državne komisije za tajne grobnice, u jednom radu iz 2003. istupio je sa tvrdnjom da je „u prvim nedeljama nakon oslobođenja glavnog grada Jugoslavije“ ubijeno **minimalno 10.000** građana.[2]

Austrijski istoričar Michael Portmann preuzima tezu o navodno 10.000 stradalih u Beogradu „prvih meseci nakon partizanskog ulaska“.[3]

Kazuju i o broju stradalih nakon oslobođenja Beograda, Srđan Cvetković izneo je oprezniju pretpostavku. “Smatramo da je [u Beogradu] stradalo između pet i deset hiljada. Ili preciznije: **ne manje od 5.000 i ne više od 10.000.**”[4]

Edomir Antić, viši naučni saradnik Balkanološkog instituta SANU i predsednik upravnog odbora Instituta za savremenu istoriju, govore i o procenama stradalih u Beogradu i Srbiji nakon oslobođenja,

izneo je tako e neutemeljene pretpostavke: „Procenjuje se da je samo u Beogradu, u miru, ubijeno **od 6.000 do 30.000** ljudi. Kada se saberu žrtve komunisti kog režima u celoj Srbiji, dolazi se do frapantne cifre od 100.000 ubijenih ljudi.”[5]

Dušan T. Batakovi , nekadašnji lider političke organizacije Ve e za demokratske promene, diplomata, direktor Balkanološkog instituta SANU, autor je dokumentarnog tv serijala „Crveno doba“ prikazivanog na državnoj televiziji 2004. u pet nastavaka. Naveš emo nekoliko karakteristi nih re enica iz jedne epizode ovog tv serijala u kojoj se govori o doga ajima nakon oslobo enja Beograda: „Pored kvartovskih centrala Ozne, [u Beogradu, nakon oslobo enja] svaka ku a i njen podrum, postali su sobe za isle ivanje pravih i lažnih narodnih neprijatelja, izdajnika, petokolonaša, saradnika okupatora. U Beogradu, u prvom naletu streljanja, komunisti ka vlast je, prema najnižim procenama, likvidirala **oko 10.000** građana.“ Napominjemo da je Ve e za demokratske promene 2001. najavilo formiranje „Komisije za istraživanje zlo ina komunističkih“.[6] U okviru ove grupe bio je okupljen izvestan broj mladih istraživača koji istraživački rad je rezultirao tv serijalom „Crveno doba“, karakterističnom po jednostranom pristupu istorijskim doga ajima na tlu Srbije i Crne Gore, 1941-1945.

O tome koliko neodmerene izjave o kontroverznim i nedovoljno rasvetljenim doga ajima iz prošlosti mogu navesti na pogrešne zaključke u delu javnosti, svedoči prvo javno (crkveno) komemorisanje „žrtava komunističkog terora“ u Beogradu. U pozivu javnosti, koji je sročilo do tad nepoznato Udruženje potomaka i poštovalaca žrtava komunističkog terora, bili su pozvani „svi građani, pošteni i dobronamerni građani“ da se pridruže „prvom parastosu žrtvama komunističkog terora u Beogradu“, koji je održan u Hramu Svetog Save, 20. oktobra 2012. na godišnjicu oslobo enja grada. U saopštenju se ističe da su „Titovi partizani posle 'oslobo enja' pobili preko 10.000 žitelja Beograda, a po nekim istraživanjima čak 30.000 žitelja“.[7]

Iako ne postoje nikakva „istraživanja“, na koja se poziva ovo udruženje, koja bi potvrdila ovakve neutemeljene brojke, deo javnosti je uveren da su ove brojke realne. Deo odgovornosti za preuzimanje ovih nerealnih brojki, pored ostalih, snosi domaća revizionistička historiografija, odnosno pojedini domaći istoričari skloni licitiranju brojkama stradalih.

Komemorisanje stradalih Beograđana na godišnjicu oslobo enja grada ima za cilj da markira 20. oktobar 1944. kao po etak navodne okupacije. U postsocijalističkoj Srbiji, kako ističe istoričar Miroslav Jovanović , „generalni društveni odnos prema 20. oktobru snažno je bio obeležen radikalnom promenom paradigme, koja se menjala pod uticajem opšteg procesa revizije istorije. Prethodni diskurs 'oslobo enja' u potpunosti je odbačen i zamenjen diskursom 'okupacije'. Događaji iz oktobra 1944. prepušteni su zaboravu, i latentnoj osudi, uz приметno potiskivanje iz prostora javnog obeležavanja tradicija.“[8] Iako je u toku borbi za oslobo enje Beograda, 14-20. oktobra, prema zvaničnim podacima, poginulo 2.953 pripadnika NOVJ i 976 pripadnika Crvene armije, dok je okupator pobio na desetine civila, predstavnici SPC nisu našli za potrebno da se osvrnu i na ove stradale koji su popticali mahom iz pravoslavnih porodica. Smatramo da su veliki gubici pripadnika NOVJ u borbama za oslobo enje grada, uz velika stradanja pripadnika NOP-a u glavnom gradu tokom 1941-1944, jedan od osnovnih razloga velikog broja streljanih lica u Beogradu nakon oslobo enja, pri čemu su po činioci ovih ubistava smatrali da ubijaju saradnike okupatora i da eliminišu potencijalne neprijatelje u ratu koji još uvek traje. Među streljanim licima u Beogradu nakon oslobo enja zabeležen je i velik broj onih koji nisu zaslužili da budu streljani.

Spisak stradalih (“registar žrtava”) za grad Beograd Državne komisije za tajne grobnice

Vlada Republike Srbije je 9. jula 2009. donela odluku o formiranju *Državne komisije za pronalaženje i obeležavanje svih tajnih grobnica u kojima se nalaze posmrtni ostaci streljanih posle oslobo enja 1944.* (skraćeno: *Državna komisija za tajne grobnice ubijenih posle 12. septembra 1944.*)

U programskom dokumentu navedeni su osnovni ciljevi Državne komisije: „1) istražiti, pronaći i obeležiti sve tajne grobnice u kojima se nalaze ostaci streljanih posle septembra 1944, 2) utvrditi tačan broj streljanih lica od septembra 1944.“[9]

Prema podacima Državne komisije za tajne grobnice, dostupnim u „Otvorenoj knjizi: registru žrtava“, zaključeno sa 15. aprilom 2014, na području grada Beograda nakon oslobo enja ubijeno je 1.689 lica, dok je 249 lica naznačeno kao nestala (ukupno **1.934** stradalih). Smatramo da iz registra za grad Beograd treba izostaviti **412** imena (21,30%), bilo da je reč o duplim imenima, o licima koja su već evidentirana u registrima njihovih matičnih opština, o licima koja nisu stradala u navedenim okolnostima ili o licima

koja na osnovu teritorijalne pripadnosti ne bi trebala da budu uvrštena u registar stradalih za grad Beograd.

Napominjemo da ovo nije konačan broj lica čija imena su greškom ili proizvoljno uvrštena u registar za grad Beograd.

Nekadašnji sekretar Državne komisije za tajne grobnice, Srđan Cvetković, naknadno „na osnovu dosadašnjih istraživanja na terenu“ broj stradalih u Beogradu procenjuje na „više hiljada“, odnosno „verovatno preko 5.000“, [10] što umanjuje prethodne pretpostavke („ne manje od 5.000 i ne više od 10.000“). Ostaje da se vidi da li će Državna komisija evidentirati „preko 5.000“ stradalih u Beogradu i da li će se nastaviti trend unošenja u registar za grad Beograd imena lica koja nisu stradala u Beogradu niti su ikad živela u ovom gradu. Cvetković zasniva ovu pretpostavku na činjenici da je u dokumentaciji SDB/BIA pronađen tek manji broj „Knjiga streljanih“ za beogradske kvartove. Ipak, treba uzeti u obzir pretpostavku da su neka imena koja su potencijalno zavedena u „Knjigama streljanih“, koje nedostaju ili nisu sačinjavane, vrlo izvesno evidentirana u registru Državne komisije na osnovu zavođenja u drugoj dokumentaciji.

Naša pretpostavka je da u budućnosti neće biti zabeleženo drastično povećanje evidentiranog broja „žrtava komunizma“ u Beogradu nakon oslobodjenja grada. Skloni smo pretpostavci da će registar za Beograd biti dopunjen trocifrenom, a ne četvorocifrenom brojkom. U svakom slučaju, približan broj stradalih stanovnika Beograda nakon oslobodjenja (tzv. „žrtve komunizma“), po našem mišljenju, evidentno je ispod procenjenih 5.000.

Svetozar Vujković (Beograd, RKTG-8334), upravnik Banji koga logora

Uvidom u registar za grad Beograd ustanovili smo da su imena 56 lica navedena dva puta, a imena 5 lica tri puta (ukupno: 66 duplih imena).

DUPLA IMENA U REGISTRU ZA BEOGRAD (ukupno: 66):

Budimir Turin (RKTG-28365; RKTG-16756);

Šuković Miras (RKTG-28370) =

Šaković Miras (RKTG-16801) = **Šaković Miloš** (RKTG-36283);

Miodrag Arežanin (RKTG-51368; RKTG-15001);

Đorđe Arsenijević (RKTG-30376; RKTG-15002);

Dragoljub Dimitrijević Jovanović (RKTG-30367; RKTG-15154);

Joca Forkapi /Vorkapi (RKTG-35194; RKTG-7148);

Aleksandar Jovanović (RKTG-36615; RKTG-15958);

Vasa Knežević (RKTG-16011; 36835);

Jova/Jovan Lalevac (RKTG-30371; RKTG-16058);

Mirko Lazić (RKTG-30430; RKTG-16063);

Milan Lepetić (RKTG-30328; RKTG-16067);

Konstantin-Kosta Mihajlovi /Mihailovi (RKTG-16168; RKTG-6626);
Jelena Mihailovi /Mihajlovi (RKTG-16163; RKTG-58451);
Danica Mihailovi /Mihajlovi (RKTG-16156; RKTG-22369);
Živko Mihailovi /Mihajlovi (RKTG-16160; RKTG-79966);
Novak Mili evi /Mili evi (RKTG-7251; RKTG-17946);
Ivan Miljenkovi /Miljenovi /Miljenovi (RKTG-16150; RKTG-28363; RKTG-28632);
Pavle Mimirovi /Momrovi (RKTG-16181; RKTG-28361);
Božidar Mrvi (RKTG-16874; RKTG-36035);
Slavko Popadi /Popadiji (RKTG-16305; RKTG-36242);
Mija/Mijo Puši (RKTG-16322; RKTG-36203);
Božidar Stanisavljevi / Staniljevi / Stanišljevi (RKTG-16880; RKTG-16408; RKTG-36153);
Kole/Kosta Ubavi /Ubavki (RKTG-88263; RKTG-88161);
Marija Vasiljevi Jovanovi (RKTG-28368; RKTG-28474);
Albert Vertag/Vertaks (RKTG-15041; RKTG-36231);
Dušan Jankovi (RKTG-6527, RKTG-30374),
Dragomir Žiži /Zizi (RKTG-13412, RKTG-13448),
Milomir/Miomir Aranicki/Aramicki (RKTG-14999, RKTG-14500, RKTG-36051),
Gligorije/Grigorije Božovi (RKTG-15022, RKTG-30379),
Miodrag Gaji (RKTG-15104, RKTG-28637)
Mihajlo Veselinovi (RKTG-15042, RKTG-36326),
Jevto/Jefto Živadinovi (RKTG-15464, RKTG-15465),
Petar Kunav i /Kuiov i /Kunov i (RKTG-16053; RKTG-28100; RKTG-97616),
Andra/Andrija Poleti(RKTG-16303, RKTG-16861),
Milutin Popovi (RKTG-16312, RKTG-28636),
Petrislav/Petrisav Popovi (RKTG-16313, RKTG-16472),
Radivoje Risti (RKTG-16386, RKTG-28098),
Josip/Josif Moji (RKTG-28373; RKTG-28510),
Josip Celer/Jeler (RKTG-30394, RKTG-30400),
Radomir arapi (RKTG-16789; RKTG-30414),
Konstantin Plavši (RKTG-28373, RKTG-28509),
Dimitrije Lazarevi (RKTG-28503; RKTG-30358),
Nikola Kirhner (RKTG-28519; RKTG-30363),
Miodrag Savkovi (RKTG-28374; RKTG-28511),
Svetozar Ne ak/Nevak(RKTG-28623; RKTG-30364),
Milonja Dabeti /Deleti (RKTG-15132; RKTG-15145),
Stevan Šol/Nol (RKTG-28364, RKTG-28633),
Sima Francen/Francek (RKTG-16770; RKTG-36450),
Miodrag Jovanovi (RKTG-15955; RKTG-36777),
Branko Ivanovi (RKTG-15708; RKTG-36759),
Zvonimir Rudi /Radi (RKTG-28627; RKTG-28756),
Ilija Krajnovi /Krajnovi (RKTG-16043; RKTG-36869),
Dobrivoje Kolundžija (RKTG-16024; RKTG-16051),
Mihajlo Ma eši /Ma eti (RKTG-16097; RKTG-36172),
Simo/Sima Joki (RKTG-15975; RKTG-36791),
Branko Jovanovi (RKTG-15753; RKTG-36775),
Dragoslav Stojanovi (RKTG-16723; RKTG-30381),
Aleksandar Filipovi (RKTG-16768; RKTG-30397),
Rista/Risto Joji (RKTG-15968; RKTG-72850);
Miodrag Gaji (RKTG-28637; RKTG-15104);
Duško Dabovi /Dalbovi (RKTG-79779; RKTG-100919).

Uvidom u registar Državne komisije ustanovili smo da u registru za grad Beograd egzistiraju **53** imena lica ija imena se pojavljuju u registrima njihovih mati nih opština, što smatramo opravdanim, za razliku od neopravdanog svrstavanja imena ovih lica u registar stradalih za Beograd, s obzirom da ova lica ne

poti u iz Beograda, niti su tokom rata imala boravište u Beogradu. Navedena lica su naj eš e potpuno proizvoljno uvrštena u registar za grad Beograd, neretko bez ikakve osnove u izvornom materijalu.

LICA KOJA SU EVIDENTIRANA U REGISTRIMATI NIH OPŠTINA (ukupno: 53) :

Milutin oki (Beograd, RKTG-28529; Mionica-2873);
Života Aleksa (Beograd, RKTG-86375) = Životije Aleksa (Kruševac, RKTG-21955);
oka Blanuša (Beograd, RKTG-34725; Zemun, RKTG-17945);
Georgije-Džidža Boji (Beograd, RKTG-31211) =
Georgije-Džidža Bani (Beograd, RKTG-31529) =
Georgije Boji (Loznica, RKTG-45932);
Vujica Brkovi (Beograd, RKTG-15026; G. Milanovac, RKTG-14697);
Milojko- avo Crnkovi (Beograd-99979) =
Milojko Crnjkovi (Arilje, RKTG-70851);
Velibor Dani i (Beograd, RKTG-23218; Užice, RKTG-23761);
Gradimir Dimitrijevi (Beograd, RKTG-15152; Kragujevac-24807);
Todor Dobri (Beograd, RKTG-18203; Zubin Potok, RKTG-15396);
Velimir Dragosavac (Beograd, RKTG-8742) =
Velimir Dragoslavac (G. Milanovac, RKTG-5952);
Svetozar-Bota Duki (Beograd, RKTG-31183) =
Svetozar-Bata Duki (Šabac, RKTG-38138);
Andriš Havram (Beograd, RKTG-35214; Pe inci, RKTG-31124);
Paja Horvat (Beograd, RKTG-17371) = Pavle Horvat (Pan evo, RKTG-45102);
Marija Ikonikova (Beograd, RKTG-88248) = Marija Ikonov (Šabac, RKTG-20213);
Milija Jani ijevi (Beograd, RKTG-26885) =
Milija Jani ijevi (Beograd, RKTG-31710) = Mile Jani ijevi (Grocka-RKTG-88211);
Voja Trebro enin (Beograd, RKTG-31527) =
Vojislav Jevremovi Tribro anin (Požarevac, RKTG-4034) =
Vojislav Jevremovi (V. Gradište, RKTG-3320);
Bogdan Jovanovi (Beograd, RKTG-17938; Zemun, RKTG-15963);
Ilija Jovanovi (Beograd, RKTG-13769) =
Ilija Jovanovi (Jagodina, RKTG-27147) =
Ilija Jovanovi (Jagodina, RKTG-31688);
Dragoslav Koci (Beograd, RKTG-16895; Ku evo, RKTG-3506);
Bejto Kajevi (Beograd, RKTG-31178) =
Bejto Kojevi (Prijepolje, RKTG-25649);
Josip Krpina (Beograd, RKTG-30330; Stara Pazova, RKTG-31991);
Ljubica Mandi (Beograd, RKTG-28371; Vršac, RKTG-28506);
Janko-Novica Milosavljevi (Beograd, RKTG-88209) =
Novica-Janko Milosavljevi (Mladenovac, RKTG-79960);
Ivica Pevac (Beograd, RKTG-37536) =
Ivica Pevec (Zemun, RKTG-40868);
Milan Pintari (Beograd, RKTG-40215; Valjevo, RKTG-3507);
Ivan Ponjevi (Beograd, RKTG-31533) =
Ivan Ponjavi (G. Milanovac, RKTG-5872);
Vlada Ponjevi (Beograd, RKTG-36241) =
Vladeta Ponjavi (G. Milanovac, RKTG-8373);
Konber Popi (Beograd, RKTG-31203) =
Kamber Papi (Sjenica, RKTG-97660);
Purnjo (Beograd, RKTG-31541) =
Svetolik Popovi Turnjo (G. Milanovac, RKTG-8273);
Mahmut Radasli (Beograd, RKTG-16323) =
Mahmut Radasi (Barajevo, RKTG-29030);
Risto Ruži i (Beograd, RKTG-31458) =
Risim Ruži i (Lu ani, RKTG-7887);

Ratomir-Rale Stevanovi (Beograd, RKTG-86554) =
Ratomir-Rale Stankovi (Beograd, RKTG-31552) =
 Ratomir Stankovi (Zaje ar, RKTG-10946);
Marija Strnad (Beograd, RKTG-28642) =
Marija Strnold (Bela Crkva, RKTG-38176);
Anton Susman (Beograd, RKTG-16728; Užice, RKTG-23104);
Milan Tati (Beograd, RKTG-16731; Užice, RKTG-23105);
Nikola Todorovi (Beograd, RKTG-36599; Lu ani, RKTG-16738);
ura Trajanovi (Beograd, RKTG-80075) =
 ura Trojanovi (Grocka, RKTG-13863);
Marjan Uja i (Beograd, RKTG-16761) =
Marjan Uj i (Smederevo, RKTG-10159);
Jozefina Vilburg (Beograd, RKTG-36528; Zemun, RKTG-68084; Zemun, RKTG-15757);
Veroljub Vuki evi (Beograd, RKTG-31185) =
Veroljub Vuki evi (Kraljevo, RKTG-28401);
Milun Vukomanovi (Beograd, RKTG-31711) =
Milan Vukomanovi (Kragujevac, RKTG-26887);
Milorad Zdravkovi (Beograd, RKTG-31174) =
Milorad Zdravkovi (Zaje ar, 31730);
Živadin Živadinovi (Beograd, RKTG-79789) =
Živadin Živadinovi Pa vara (nepoznato, RKTG-89341);
Jovan Škava(Beograd, RKTG-40205) =
Jovan Škavovi (Valjevo, RKTG-3601);
Matija Arnold (Beograd, RKTG-30565) =
Matijas Arnold (Zemun, RKTG-15345);
Mikan Milanovi (Beograd, RKTG-31457) =
 Mikan Mikanovi (Lu ani, RKTG-8214);
Slobodan Boji (Beograd, RKTG-31473)
Slobodan Baji (Beograd, RKTG-28677) =
Slobodan Baji (a ak, RKTG-4573) =
Slobodan Baji Baja (a ak, RKTG-6361);
Radoslav Ra i (Beograd, RKTG-31516) =
Radoslav Raci (a ak, RKTG-5058);
Petar Šijak (Beograd, RKTG-31184) =
Petar Šijan (a ak, RKTG-25645; a ak, RKTG-28398).

U registru za grad Beograd navedeno je najmanje **27** lica koja nisu stradala nakon oslobo enja, ve su umrla prirodnom smr u nekoliko godina ili decenija kasnije.

Sergije Golubijev (RKTG-33581), agent Specijalne policije, nije „streljan 1944.“ u Beogradu. Golubijev je preživeo rat, odnosno nije likvidiran nakon što je postao dostupan jugoslovenskim vlastima, i upam en je kao jedan od logoraša na Golom otoku (doduše, njegov boravak na Golom otoku podrazumevao je specijalni status, umnogome povoljniji od položaja zato enih pripadnika prosovjetske opozicije). Prema navodima u literaturi, Golubijev je nakon povratka iz logora na Golom otoku živeo u Beogradu, gde je umro krajem 1980-ih.[\[11\]](#)

Laza Teokarevi (RKTG-31217), industrijalac, nije stradao 1946. kako se pogrešno navodi u njegovom kartonu. Teokarevi je zaista posle rata bio osu en na smrt (u prvostepenom postupku), kako se navodi u kartonu, ali mu je smrtna kazna preina ena u vremensku.[\[12\]](#) Umro je 1975. u Južnoj Africi.

Jezdimir Lazarevi (RKTG-31206), zemljoradnik iz Ogla enovca pokraj Valjeva, osu en na smrt od strane Vojnog suda 4. divizije u Valjevu, što je Vrhovni vojni sud preina io u kaznu 20 godina robije. Lazarevi je oslobo en 31. decembra 1951.[\[13\]](#)

Veroljub Vuki evi (RKTG-31185), zemljoradnik iz Lopatnice pokraj Kraljeva, osu en na smrt od Vojnog suda u Kraljevu 1945, nakon ega je Prezidijum Narodne skupštine kaznu preina io u vremensku („uslovno pušten 24. novembra 1960.“).[\[14\]](#)

Lazar Jovanovi (RKTG-15956), glumac, nije stradao nakon oslobo enja, iako je njegovo ime nazna eno u poznatom spisku 105 likvidiranih „narodnih neprijatelja“ u *Politici* od 27. novembra 1944. Umro je 1976. u Nišu.[\[15\]](#)

or e Kosmajac (Beograd, RKTG-40211), u sredini, zamenik upravnika Banji kog logora (bez navo enja ove injenice u kartonu), ubijen u atentatu 1942, samim tim višak u registru. Izvor: znaci.net

Božidar Puri (RKTG-16863), predsednik Ministarskog saveta (emigrantska vlada), nije „streljan 15. jula 1946“ u Beogradu, kako se pogrešno navodi u njegovom kartonu. Tokom Drugog svetskog rata boravio je u Londonu. Na sudskom procesu generalu Mihailovi u 1946. su eno mu je u odsustvu. Osu en je na 16 godina robije. Nije se vra ao u Jugoslaviju nakon rata. Umro je u ikagu 1977.[\[16\]](#)

Dragoslav Stranjakovi (RKTG-37190), istori ar i lan Centralnog nacionalnog komiteta, politi kog tela ravnogorskog etni kog pokreta, nije „nestao 1944. u Beogradu“ („lokacija stradanja: Banji ki logor“), kako stoji u njegovom kartonu. Umro je 1966. u Beogradu.[\[17\]](#)

Isidor Živkovi (RKTG-31530), etni ki vojvoda, nije ro en u Beogradu, niti je imao prebivalište u glavnom gradu, niti je „ubijen 1945.“, kako se pogrešno navodi u njegovom kartonu. Isidor Živkovi , predratni predsednik opštine Vitanovac, pokraj Kraljeva, za vreme rata bio je etni ki gružanski vojvoda i etni ki komandant Ži kog sreza. Posle rata je uhva en kao odmetnik, ali nije ubijen ve je pred Vojnim sudom u Kragujevcu osu en na šestogodišnju kaznu koju je izdržao u Sremskoj Mitrovici. Poginuo je 1974. nesre nim slu ajem, u 90 godini.[\[18\]](#)

Dragutin Gavrilovi (RKTG-6374), pukovnik Vojske Kraljevine Jugoslavije, uvena li nost iz srpske vojne istorije (komandant odbrane Beograda 1915), nije „ubijen 19. jula 1945.“ kako stoji u njegovom kartonu, niti je bio pripadnik JVuO, s obzirom da je itavo ratno razdoblje proveo u nema kom zarobljeništvu. U Gavrilovi evom kartonu se navodi: „Tokom 1941-1945. bio u nema kom logoru, po dolasku uhapšen od OZN-e; posledica mu enja.“ Me utim, ne postoje dokazi da je Dragutin Gavrilovi hapšen od strane OZN-e nakon povratka iz zarobljeništvu, niti da je mu en od strane pripadnika ove službe, kao što ne postoji nijedan dokaz da je „ubijen“ u Beogradu. Prema tvrdnjama Gavrilovi evih potomaka, on je umro u svom domu 19. jula 1945, nedugo nakon povratka iz zarobljeništvu. Potomci su demantovali da je Gavrilovi bio hapšen i pretu en na ulici. Fotografija je nastala nakon Gavrilovi evog povratka iz logora
Izvor: wikipedia.org

Dragutin Gavrilovi (RKTG-6374), pukovnik Vojske Kraljevine Jugoslavije, uvena li nost iz srpske vojne istorije (komandant odbrane Beograda 1915), nije „ubijen 19. jula 1945.“ kako stoji u njegovom kartonu, niti je bio pripadnik JVuO, s obzirom da je itavo ratno razdoblje proveo u nema kom zarobljeništvu. U Gavrilovi evom kartonu se navodi: „Tokom 1941-1945. bio u nema kom logoru, po dolasku uhapšen od OZN-e; posledica mu enja.“ Me utim, ne postoje dokazi da je Dragutin Gavrilovi hapšen od strane OZN-e nakon povratka iz zarobljeništvu, niti da je mu en od strane pripadnika ove službe, kao što ne postoji nijedan dokaz da je „ubijen“ u Beogradu. Prema tvrdnjama Gavrilovi evih potomaka, on je umro u svom domu 19. jula 1945, nedugo nakon povratka iz zarobljeništvu. Potomci su demantovali da je Gavrilovi bio hapšen i pretu en na ulici.[19]

Vladimir Paunovi (RKTG-16855), direktor srednje tehni ke škole u Valjevu, šef Odseka tehni ke nastave Ministarstva trgovine i industrije u vladi Milana Nedi a, simpatizer JNP Zbor, nije ubijen 1945. u Beogradu, kako se pogrešno navodi u njegovom kartonu, ve mu je su eno u Beogradu 1945. (osu en je na 6 godina prinudnog rada i konfiskaciju imovine).[20]

Manojlo Kora (Beograd, RKTG-99991), zapravo je Manojlo Kora , najpre oficir pod komandom Draže Mihailovi a (1941. komandant Zlatiborsko-uži kog etni kog odreda), potom legalizovani etni ki oficir i na elnik Uži kog okruga (1942), odgovoran za stradanje velikog broja pripadnika i simpatizera NOP-a na podru ju Užica i Požege. U Kora evom kartonu (koji je proizvoljno unet u spisak stradalih za grad Beograd) navedeno je kako je navodno „ubijen nakon oslobo enja“. Me utim, Manojlo Kora je umro u emigraciji nakon Drugog svetskog rata. Registrovanje Manojla Kora a u spisku za grad Beograd primer je proizvoljne interpretacije podataka iz izvorne gra e Zemaljske komisije za utvr ivanje zlo ina okupatora i njihovih pomaga a.

Pored 11 navedenih lica, u registru za Beograd navode se imena još 16 lica iz Beograda koja su preživela navedene okolnosti i koja nisu lišena života 1940-ih. Imena ovih lica uvrštena su u spisak na osnovu

izvorne gra e iz Arhiva Srbije (AS, BIA, Registar antinarodnih elemenata; AS, BIA, Knjiga pritvorenika; AS, Zemaljska komisija za utvr ivanje zlo ina okupatora i njihovih pomaga a) i Istorijskog arhiva Beograda (IAB, Skupština grada Beograda, Konfiskacija imovine narodnih izdajnika; IAB, Uprava grada Beograda, Spisak službenika UGB; IAB, Skupština grada Beograda, Odeljenje narodne imovine osu enih lica). Nekriti ko unošenje podataka iz navedenih izvora navodi nas na logi nu pretpostavku da su u registru za grad Beograd možda evidentirana imena i drugih lica koja su preživela, a koja su zavedena u registru na osnovu navedenih izvora. Dakle, to što je neko lice evidentirano u dokumentaciji OZN-e ili Zemaljske komisije za utvr ivanje zlo ina okupatora i njihovih pomaga a, ili je evidentirano kao lice kome je konfiskovana imovina ili mu se ime nalazi na spisku službenika UGB, ne zna i da je ovo lice lišeno života nakon oslobo enja.

Milenko Radosavljevi (Beograd, RKTG-30407), „Dražin tuma na engleskom jeziku“, kako se navodi u izvornom materijalu, nije stradao 1945. („osu en na smrt“), kako se navodi u njegovom kartonu, ve mu je „preina ena presuda na 6 meseci prinudnog rada“.

Izidor Berovi (Beograd, RKTG-36273), „ustaški obaveštajac“, kako se navodi u izvornom materijalu, nije „nestao 1944.“ („lokacija stradanja: Banji ki logor“), kako se navodi u njegovom kartonu, ve je „oslobo en optužbe“ i pušten na slobodu.

Miodrag Mati (Beograd, RKTG-30395), „izdajnik i denuncijant iz Kragujevca“, kako se navodi u izvornom materijalu, nije „osu en na smrt 1945.“, kako se isti e u njegovom kartonu, ve mu je presuda „preina ena na kaznu robije u trajanju od 2 godine“.

Dušan Mili (Beograd, RKTG-30392) „u službi Nedi a, pa D. Mihailovi a, kao kolja “, kako se navodi u izvornom materijalu, nije „stradao 10.1.1945.“, kako se isti e u njegovom kartonu, ve mu je smrtna kazna „preina ena na kaznu robije u trajanju od 2 godine“.

Radisav Nikoli (Beograd, RKTG-8319), šofer iz Beograda – „izvršio kao dželat vešanje i ošišao dve žene kao ljoti evac“, kako se isti e u izvornom materijalu, nije bio „civil“ i nije „streljan maja 1945.“, kako se isti e u njegovom kartonu, ve mu je smrtna kazna preina ena u „kaznu robije od 10 godina“.

Dragoljub Milojkovi (Beograd, RKTG-97482), „inžinjer ministarstva privrede“ iz Beograda – zbog denuncijacije osu en prvostepeno na smrt, kako se isti e u izvornom materijalu, nije „likvidiran 1945.“, kako se isti e u njegovom kartonu, ve mu je kazna „preina ena na 10 godina“.

Dimitrije Jovi i (Beograd, RKTG-36790), „policijski komesar UGB“ osu en prvostepeno na 3 godine robije, kako se isti e u izvornom materijalu, nije „ubijen 1944.“, kako se proizvoljno navodi u njegovom kartonu, ve je preživeo navedene okolnosti „(presuda poništena, okrivljeni se osloba a“).

Milivoje Ljubinkovi (Beograd, RKTG-16073), „policijski agent osu en na 1 godinu robije“ prvostepeno – drugostepeno se potvr uje „s tim da se konfiskacija imovine ne vrši“, kako se isti e u izvornom materijalu, nije „streljan 1944.“, kako se proizvoljno navodi u njegovom kartonu.

Ikonija Šari (Beograd, RKTG-37151), domaćica iz Beograda prvostepeno osu ena na 1 godinu prinudnog rada, drugostepeno „preina eno na 2 meseca prisilnog rada“, kao se isti e u izvornom materijalu, nije „stradala 1944.“, kako se proizvoljno navodi u njenom kartonu.

Dobrivoje Marinkovi (Beograd, RKTG-16871), „stražar u logoru na Banjici“ prvostepeno osu en na smrt, drugostepeno preina eno u „5 godina robije“, kako se navodi u izvornom materijalu, nije bio samo „pripadnik SDS i saobra ajne policije“ i nije „streljan u Beogradu 7.3.1945.“, kako se proizvoljno navodi u njegovom kartonu.

Stevan Popovi (Beograd, RKTG-16314), advokat i pripadnik JVuO, prvostepeno osuđen na smrt, drugostepeno mu je kazna „preinačena: 10 godina robije“, kako se navodi u izvornom materijalu, nije „streljan u Beogradu 3.1.1945.“, kako se proizvoljno ističe u njegovom kartonu.

Živojin Jovanovi (Beograd, RKTG-15964), „savetnik ministra unutrašnjih poslova“, prvostepeno je osuđen na smrt, drugostepeno mu je kazna zamenjena za „20 godina robije“, kako se ističe u izvornom materijalu, nije „streljan 29.3.1945.“, kako se proizvoljno ističe u njegovom kartonu.

Jovan Petrovi (Beograd, RKTG-16859), industrijalac iz Beograda, prvostepeno osuđen na 10 godina robije, drugostepeno potvrđena presuda, kako se ističe u izvornom materijalu, nije „streljan 20.6.1945.“, kako se proizvoljno ističe u njegovom kartonu.

Borivoje Pali (Beograd, RKTG-16818), bravar iz Beograda, drugostepeno osuđen na „20 godina lišavanja slobode sa prisilnim radom“, kako se ističe u izvornom materijalu, nije „streljan u Beogradu 1945.“, kako se proizvoljno ističe u njegovom kartonu.

Miloš Radojlovi (Beograd, RKTG-36425, „general-major BVJ“, prvostepeno osuđen na „5 godina prisilnog rada“, što je potvrdila drugostepena presuda, kako se ističe u izvornom materijalu, nije „nestao 1944.“, kako se proizvoljno ističe u njegovom kartonu.

Živko Stankovi (Beograd, RKTG-37331), policijski pisar, drugostepeno mu je „kazna smrti – ukinuta“, kako se ističe u izvornom materijalu, nije „nestao 1944.“, kako se proizvoljno ističe u njegovom kartonu. Navedeni podaci, koji demantuju da su navedenih 16 lica streljani ili nestali nakon oslobođenja, dostupni su u naučnoj literaturi koja je poznata i saradnicima Državne komisije.^[21] U „registru žrtava“ za grad Beograd uvršteni su i podaci o licima koja su stradala u okolnostima koje su potpuno drugačije od podataka koji se navode u njihovim kartonima (mahom je reč o ratnim žrtvama stradalog stanovništva 1942-1943).

Dragiša Vasi (Beograd, RKTG-15035), advokat i književnik, član Centralnog nacionalnog komiteta ravnogorskog etničkog pokreta. Još uvek nije utvrđeno i dokazano koja vojna formacija je odgovorna za smrt Dragiše Vasića: ustaše ili Jugoslovenska armija, kao što nije dokazano da li je Vasić stradao u Jasenovcu ili okolini Banja Luke.^[22] Stoga njegovo ime treba izostaviti iz registra za grad Beograd (dok se ne dokaže da ga eventualno nisu ubile ustaše).

Đorđe Kosmajac (Beograd, RKTG-40211), pomoćnik upravnika logora Banjica, nije „streljan 1944.“, kako se proizvoljno navodi u njegovom kartonu, već je ubijen u atentatu u Beogradu, 6. marta 1942.^[23] Za Kosmajca, čije ime nikako nije nepoznato u prošlosti Beograda, saradnici komisije tvrde da je bio pripadnik Srpske državne straže, što je netačno, s obzirom na to da je bio pripadnik Specijalne policije i JNP Zbor. Nikako se ne može smatrati žrtvom terora kada je lično bio nosilac terora.

Obrad Zalada (Beograd, RKTG-79793), agent Specijalne policije, nije „ubijen po oslobođenju 1944.“, kako se proizvoljno navodi u njegovom kartonu. Ubijen je u istom atentatu u kom je ubijen i Đorđe Kosmajac, 6. marta 1942.^[24]

Dragoljub Šteri (Beograd, RKTG-72719), agent Specijalne policije, nije „streljan po oslobođenju 1944.“, kako se proizvoljno navodi u njegovom kartonu, već je ubijen u atentatu u Beogradu, 14. marta 1942.^[25]

Miloje Mojsilovi (Beograd, RKTG-87638), komandant Jelićkog etničkog odreda, najpre pod komandom Draže Mihailovića, potom legalizovan u okviru tzv. vladinih etnika (pogrešno uvršten u spisak za grad Beograd). Odgovoran za brojne zločine počinjene nad zarobljenim pripadnicima NOVJ, saradnicima NOP-a i članovima partizanskih porodica na području između Kraljeva, Dragaeva, Ivanjice, uključujući i predaju zarobljenih partizana Nemcima. Mojsilovi nije „ubijen na Sajmištu, nakon oslobođenja 1944.“, kako se proizvoljno navodi u njegovom kartonu, već je kao zatočenik Prihvatnog

logora Zemun na Beogradskom sajmištu umro prilikom transporta za logor Mauthausen, 1942. ili 1943.[\[26\]](#) Registrovanje Miloja Mojsilovića u spisku za grad Beograd primer je proizvoljne interpretacije podataka iz izvorne građe Zemaljske komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača.

Srećko Simeunović (Beograd, RKTG-39838), predsednik opštine Čačak, član JNP Zbor, ubijen od strane četnika pod komandom Milutina Jankovića, u selu Ratari, 7. oktobra 1943.[\[27\]](#) Dakle, proizvoljna je tvrdnja saradnika Državne komisije da je Simeunović „ubijen po oslobođenju“, pri čemu je otkriveno da takav podatak ne postoji u dokumentima Zemaljske komisije za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača, iako se saradnici Državne komisije pozivaju na ovu građu kao izvor. Postavlja se pitanje, kako je moguće da neko unosi proizvoljne podatke navodeći da takvi podaci navodno postoje u građi na koju se poziva? Simeunović je potpuno proizvoljno uvršten u spisak za grad Beograd.

Aca Mišić (Beograd, RKTG-79968), zapravo je Aleksandar Mišić, major VKJ (kako se ispravno navodi u njegovom kartonu), jedan od organizatora JVuO, sin vojvode Živojina Mišića, nije „ubijen u Valjevu 1944. po oslobođenju“, kako se proizvoljno navodi u njegovom kartonu, već je streljan od strane Nemaca, 18. decembra 1941. u Valjevu. Mišić je evidentiran u građi Zemaljske komisije na osnovu činjenice da je bio jedan od odgovornih za predaju oko 365 zarobljenih pripadnika NOVJ Nemcima. U registru za grad Beograd uvršteno je **16** imena lica koja nisu imala prebivalište u Beogradu, kako se proizvoljno navodi za većinu ovih lica (za mnoge se proizvoljno navodi da su čak rođeni u Beogradu), pri čemu mnogi od njih nisu ni stradali u Beogradu nakon oslobođenja, već u njihovim matičnim oblastima.

Dragomir Obradović (Beograd, RKTG-31216), vojni sveštenik i kapetan JVuO, predsednik etničkog prekog suda. Obradović je osudio na smrt 9 lica koja su streljana u okešini 27. maja 1944.[\[28\]](#) Osuđen na smrt 1945. u Šapcu. Pogrešno uvršten u spisak za grad Beograd. Obradović je od strane Državne komisije za tajne grobnice kvalifikovan kao „narodni neprijatelj – lice označeno kao protivnik komunističke vlasti“, što bi trebalo da sugeriše da je stradao zbog svojih političkih ubeđenja.

Miodrag Vukadinović (Beograd, RKTG-31520), pripadnik JvuO, kako se tačno ističe u njegovom kartonu. Međutim, Vukadinović nije imao prebivalište u Beogradu, niti je rođen u ovom gradu, kako se proizvoljno navodi u njegovom kartonu. Živeo je u kruševskom kraju. Bio je pripadnik etničke crne trojke i odgovoran je za ubistvo većeg broja ljudi. Neprecizno je reći da je ubijen, jer je kao odmetnik poginuo u oružanom sukobu novembra 1945. Zajedno sa njim poginuo je i koljaš Božur Jovičić (Kruševac, RKTG-88256), koji nije streljan 1944, kako se proizvoljno navodi, na osnovu pogrešnog tumačenja izvorne građe Zemaljske komisije u njegovom kartonu.[\[29\]](#) Saradnici Državne komisije za tajne grobnice uvrstili su Vukadinovića u registar za grad Beograd na osnovu proizvoljne interpretacije podataka iz „Izveštaja štaba KNOJ-a o kretanju i hvatanju odmetnika“, iako se u ovom izveštaju ne govori o tome gde su apostrofirana lica imala prebivalište i gde su stradala.

Jerotije Pavlović (Beograd, RKTG-40147), jedan od organizatora JVuO u Milutovcu, pokraj Trstenika, proizvoljno uvršten u spisak za Beograd.[\[30\]](#)

Niko Bartulović (Beograd, RKTG-15011), književnik i novinar, rodom iz Starigrada sa Hvara (a ne iz Beograda, kako se netačno navodi u njegovom kartonu), za koga se navodi da streljan nepoznatog datuma na nepoznatom mestu. Bartulović je u spisak uvršten kao osoba sa mestom prebivališta u Beogradu, kako stoji u registru, iz čega se stiče utisak da je streljan nakon oslobođenja kao stanovnik glavnog grada. Međutim, Bartulović je napustio Beograd nakon 6. aprila 1941. i nikad nakon toga nije boravio u glavnom gradu, niti na tlu Srbije (ne postoje dokazi kojima bi bila potkrepljena često pominjana tvrdnja da je bio učesnik ravnogorskog kongresa u selu Bač 1944), a pouzdano se zna da je najverovatnije deo okupacije proveo u Splitu. Bartulovićeva konačna sudbina je nepoznata, ali se s razlogom pretpostavlja da je ubijen od strane NOVJ ili OZN-e početkom februara 1945. na putu od Zadra ka Topuskom.[\[31\]](#)

Voja Tukfegdžić (Beograd, RKTG-31539), zapravo je Vojislav Tufegdžić, major JVuO, 1945. imenovan za komandanta Cersko-majevičke grupe korpusa, poginuo je u borbi sa organima KNOJ-a na planini Cer krajem 1946. Vojislav Tufegdžić nije rođen u Beogradu kako se navodi u njegovom kartonu, već u

Banovom Polju u Ma vi (ili u Štitaru pokraj Šapca, kako navode drugi izvori).[32] Svrstavanje Vojislava Tufegdži a u „registar žrtava“ za grad Beograd neosnovano je u kontekstu mesta ro enja i pogibije (Tufegdži eva porodica je živela u Štitaru). Prilikom hapšenja Tufegdži eve grupe odmetnika, 4. novembra 1946. u selu Bela Reka u opštini Šabac, ubijeno je 8 etni kih odmetnika na elu sa Tufegdži em. Tom prilikom poginula su 4 pripadnika KNOJ-a.[33]Imena poginulih pripadnika KNOJ-a nisu uvrštavana u spiskove stradalih.

Mihajlo a i (Beograd, RKTG-36618), zapravo je Mihajlo a i , inovnik u Senjskom Rudniku, pešadijski kapetan II klase, zapovednik Ravani ke brigade JVuO, odgovoran za brojne etni ke zlo ine na podru ju opština Despotovac, uprija i Para in, nesumnjivi saradnik nema kog okupatora.[34] a i je ro en u Pljevljima i za vreme okupacije boravio je na podru ju Senjskog Rudnika i Ravne Reke, stoga smatramo da je njegovo ime neosnovano uvršteno u registar stradalih za grad Beograd. a i se pod razli itim imenima pominje ak etiri puta u registru Državne komisije.

Vojin Jeli (Beograd, RKTG-10089), inovnik rodom iz Smedereva, pripadnik SDK. Smatramo da njegovo ime ne treba uvrstiti u registar stradalih za grad Beograd, ve u registar stradalih za opštinu Smederevo, s obzirom da je ro en u Smederevu, da je u Beogradu mogao živeti vrlo kratko, ako je uopšte živio u Beogradu (imao je 24 godine kada je stradao) i s obzirom na to da su u registar stradalih za opštinu Smederevo uvršteni njegov otac Vladimir Jeli (predsednik smederevske opštine, lan JNP Zbor) i sestra Dragana Jeli .

Petar Spai (Beograd, RKTG-16404), žandarmerijski narednik iz Grocke koji je uvršten u spisak stradalih za grad Beograd, iako nikad nije živio u Beogradu niti je lišen života u glavnom gradu (u „Otvorenoj knjizi“ egzistira zaseban registar za opštinu Grocka). Prema dokumentima iz porodi ne arhive koji su priloženi uz njegov karton, upadljivo je da Spai nikad nije bio žitelj Beograda i da je lišen života u Grockoj, gde je živio sa porodicom. Me utim, on je ipak uvršten u registar stradalih Beograda, pri emu se izri ito navodi Beograd kao mesto njegovog stradanja. Smatramo da je u ovom slu aju, kao i u nekim drugim slu ajevima, re o slu ajnoj grešci.

Slobodan Nikoli (Beograd, RKTG-13864) i **Miroljub Anastasijevi** (Beograd, RKTG-13870), za koje se navodi da su stradali u Svilajncu 1944, „po oslobo enju“. Za obojicu se navodi da su ro eni u Crikvenici u Hrvatskoj. Me utim, Nikoli i Anastasijevi su o igledno ro eni u Crkvencu pokraj Svilajнца. Mesto ro enja i stradanja ovu dvojicu svrstava u registar stradalih za opštinu Svilajnac.

Dimitrije Ili (RKTG-13708), **Nikola Milosavljevi** (RKTG-13709), **Milenko Jovanovi** (RKTG-13710), **Ilija Jovanovi** (RKTG-13769), **Vladimir Miloševi** (RKTG-13770), **Dimitrije**

Radenkovi (RKTG-13785), za koje se navodi da su imali prebivalište u Beogradu, a da su ro eni u selu Bunjane u Hrvatskoj, ali naselje pod tim imenom ne postoji u Hrvatskoj. Zapravo, re je o selu Buljane pokraj Para ina. Za svu šesticu se navodi da su bili zemljoradnici i da su stradali kao odmetnici 1945, bez navo enja mesta stradanja. Sasvim sigurno je re o etni kim odmetnicima. Na osnovu svega analiziranog, ovih 6 lica ne treba uvrstiti u registar stradalih za grad Beograd.

U Beogradu je nakon oslobo enja su eno odre enom broju aktivnih saradnika okupatora sa podru ja Srbije, ali i drugih delova Jugoslavije.

Vojmir Alfirevi (Beograd, RKTG-32950), pešadijski kapetan II klase iz Splita, komandant bataljona u Bukovi koj brigadi Dinarske etni ke divizije,[35] nije imao prebivalište u Beogradu, kako se navodi u njegovom kartonu, niti je tokom rata uopšte boravio u Beogradu. Pretpostavljamo da je Alfirevi uvršten u „registar žrtava“ za grad Beograd na osnovu injenice da mu je su eno u Beogradu 1946. i da je osu en na smrt.

U spisku stradalih za grad Beograd navedeno je, sem Alfirevi a, još 15 lica, pretežno iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore, za koja pretpostavljamo da nisu bili žitelji glavnog grada, niti su poreklom iz Beograda. Ova lica su uvrštena u registar na osnovu injenice da su zavedena u Delovnom protokolu

sudskih predmeta za 1946, koji se čuva u Vojnom arhivu u Beogradu (ovo se odnosi i na Alfirevića). Njihova imena su dostupna u fusnoti.[\[36\]](#)

Radoslav Radi (RKTG-16325), komandant bosanskih etničkih odreda i član CNK ravnogorskog etničkog pokreta, nije rođen u Beogradu, niti je imao prebivalište u glavnom gradu, kako se pogrešno navodi (rođen je 1890. u Jošavci pokraj Banja Luke). U njegovom kartonu jedino je tačno da je bio trgovac i da je ubijen u Beogradu „po oslobođenju“ (oslobođen je na smrt na procesu protiv Draže Mihailovića zbog saradnje sa okupatorom i zločina protiv pripadnika NOVJ i streljan 17. jula 1946). U registar stradalih za grad Beograd uneta su imena znatnog broja lica koja nisu rođena niti su ikad imala prebivalište u Beogradu, kako se pogrešno navodi u registru. Reč je o licima iz Makedonije, sa Kosova i Metohije, iz Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Dalmacije, kao i o licima iz unutrašnjosti Srbije. Najveći broj ovih lica unet je u registar za grad Beograd greškom saradnika Državne komisije koji su konsultovali upisnike vojnih sudova u Vojnom arhivu u Beogradu (pre svega upisnike Vrhovnog vojnog suda). Na taj način je greškom uneto u registar najmanje **73** imena. Naime, Vrhovni vojni sud pri Ministarstvu narodne odbrane, najviši vojnosudski organ, kao drugostepeni sud, „razmatrao je odluke viših vojnih sudova (sudovi korpusa/armija, Mornarice i KNOJ-a) kojima je u prvom stepenu izrečena kazna lišenja slobode (zvanja), kazna robljenja ili smrtna kazna, te odluke prvostepenih vojnih sudova kojima je izrečena smrtna kazna u slučajevima vešteg vojnopolitičkog značaja.“[\[37\]](#) Uvidom u upisnike Vrhovnog vojnog suda, koje su saradnici Državne komisije naveli kao izvornu građu, konstatovali smo da su saradnici komisije propustili da primete da nekoliko desetina lica koje su uvrstili u registar stradalih za grad Beograd nisu imala prebivalište u Beogradu, niti su stradala u Beogradu, kako se pogrešno navodi u „Otvorenoj knjizi“, niti su uopšte bila suđena u Beogradu (za mnoga od ovih lica čak se pogrešno navodi da su rođena u Beogradu).

Kosta Mušicki (Beograd, RKTG-16193), zapovednik Srpskog dobrovoljačkog korpusa, kvislinške formacije koja je sve vreme rata ratovala na strani nemačkog okupatora i počinila zločine nad zarobljenim partizanima i pripadnicima NOP-a. Oslobođen na smrt 1946. Photo: e-novine

U registar za grad Beograd uvršteno je 9 lica sa područja Bosanske krajine i centralne Bosne koja je Vojni sud 5. (krajiškog) korpusa osudio na smrt. U 5 slučajeva reč je o pripadnicima ustaškog pokreta, od kojih su četvororo bili stanovnici hrvatskog sela Sasina pokraj Sanskog Mosta, za koje se pogrešno navodi da su bili srpske etničke pripadnosti, kao što se proizvoljno navodi da su imali prebivalište u Beogradu.[\[38\]](#) Za ova lica se pogrešno navodi da su „ubijeni u Beogradu, po oslobođenju 1944.“ Vrhovni vojni sud u Beogradu je potvrdio presudu prvostepenog suda.

Petar Kozi (RKTG-25680),
Ladana Kozi (RKTG-25682),
Mirko Ljevar (RKTG-25684),
Tale Pavlovi (RKTG-25685),
Marko Mandri (RKTG-26829),

uro Jakši (RKTG-30426),
Dušan Trkulja(RKTG-27048),
Jozo Vidovi (RKTG-27049),
Vlajko Milanovi (RKTG-27155). Za sva lica je navedeno da su po zanimanju zemljoradnici. Jakši je ro en u Medenom Polju (Bosanski Petrovac), Trkulja u Jajcu, Vidovi u Kova evom Polju (Prozor), Milanovi u Zastinju (Livno).

U registar je uvršteno ime **Stanka Pisarevi a** (RKTG-30434), za koga se istie da je bio Srbin ro en u Beogradu sa prebivalištem u Beogradu, iako se u „Upisniku Vrhovnog vojnog suda“ navodi da je bio „ustaški dobrovoljac na Isto nom frontu“, ro en 1924. u Bosanskom Šamcu. Istina, Pisarevi u je su eno u Beogradu (Vojni sud komande grada Beograda), gde je 2. marta 1945. osu en na smrt („streljao ruske zarobljenike“), ali njegovo ime svakako treba izostaviti iz registra.[\[39\]](#) Isto se odnosi i na 2 lica sa podru ja Hrvatske Dubice, za koja se navodi da su bili „aktivne ustaše“, a koja je na smrt osudio Vojni sud 21 srpske divizije:

Josip ur evi (RKTG-31171),

Mile Pavljani (RKTG-31172).[\[40\]](#)

U Beogradu su septembra 1945. streljani generali Hrvatskih oružanih snaga: Tomislav Serti , Ivan Markulj, Slavko Skoliber, uro Gruji , Mirko Gregori , Julije Fritz, Artur Gustovi , Muhamed Kromi , Bogdan Majeti , Vladimir Metikoš, Ante Nardelli, Josip Scholtz, Ivan Tomaševi i pukovnik Franjo Džal.[\[41\]](#) Ako je Pisarevi uvršten u registar stradalih za Beograd, zašto nisu uvršteni generali HOS (ujedno ustaški pukovnici)?

Tako e, u spisku su navedena 4 lica, žitelja naselja Ilok, za koja se na osnovu „Upisnika Vojnog suda Fruškogorskog ve a za 1944.“ tvrdi da su kao navodni stanovnici Beograda streljani na nepoznatom mestu, tj. ne navodi se da su ovi stanovnici Iloka stradali u Beogradu.

ura Meštrovi (RKTG-30322),

Josip Laki (RKTG-30323),

Franjo Meštrovi (RKTG-30324),

Milin Meštrovi (RKTG-38542).[\[42\]](#)

Smrtnu presudu za ova etiri lica koju je odredio Vojni sud Fruškogorskog ve a, kao prvostepeni sud, potvrdio je Vrhovni vojni sud, kao drugostepeni sud, što ne zna i da su ova lica bila zato ena u Beogradu, niti da je presuda nad njima izvršena u Beogradu, a pogotovo ne zna i da su imali prebivalište u Beogradu, kako je pogrešno navedeno u njihovim kartonima. Naime, ova lica su na smrt osu ena 6. i 14. oktobra 1944. – dakle, pre oslobo enja Beograda, stoga svakako nisu su ena u Beogradu.

Pretpostavljamo da ove presude treba posmatrati u kontekstu doga aja u Iloku nakon 29. septembra 1944. kada su Nemci i ustaše ponovo zauzeli Ilok i otpo eli teror nad stanovništvom Iloka i Neština.[\[43\]](#)

U registru je navedeno 8 lica iz Crne Gore koja su odlukom Vojnog suda 2. udarnog korpusa NOVJ/JA i Vojnog suda Vojne oblasti Kotor, osu ena na smrt 1945. Vrhovni vojni sud u Beogradu je potvrdio ove odluke.[\[44\]](#)

Lazar uranovi (RKTG-30430),

Mitar Bu in (RKTG-25697),

Mitar Boškovi (RKTG-25700),

Filip Kesler (RKTG-26744),

uro Radulovi (RKTG-30614),

Žarko Mra evi (RKTG-30405),

Leko Jani i (RKTG-30403),

Adil Mrkiši (RKTG-30353).

Isto se odnosi i na 3 lica koja je na smrt osudio Vojni sud 29. (hercegova ke) udarne divizije NOVJ/JA.[\[45\]](#)

Nikola Lajovi (RKTG-26755),

Jurica Nalitili (RKTG-26769),

Janko Ivkovi (RKTG-26744).

Imena 5 ustaša i jednog etnika iz isto ne Bosne, koje je Vojni sud 3. (bosanskog) korpusa osudio na smrt 1945. našla su se u registru stradalih za grad Beograd, uz tvrdnju da su ova lica navodno imala

prebivalište u Beogradu, iako se u njihovim elektronskim kartonima napominje da su bili zemljoradnici i pripadnici ustaškog, odnosno etni kog pokreta.[46]

Milan Keji (RKTG-26781),

Suljo Haskovi (RKTG-26790),

Alija Beirovi (RKTG-26799),

Arif Pirija (RKTG-26805),

Nezir Jahi (RKTG-26821),

Mašo Lali (RKTG-26827).

U registar stradalih za grad Beograd uvršteno je 5 lica koja su na smrt osuđena od strane vojnih sudova u Makedoniji. Vojni sud bitoljske vojne oblasti osudio je na smrt dvojicu pripadnika bugarskih okupacionih formacija, što je Vrhovni vojni sud potvrdio kao opravdanu odluku. Ipak, imena ove dvojice bugarskih policajaca uvrštena su u registar stradalih za grad Beograd, iako je očigledno da oni nisu imali boravište u Beogradu, niti su suđeni u Beogradu.[47]

Angel Nakov (RKTG-26879),

Aleksandar Nakov (RKTG-26880).

Isto se odnosi i na 3 pripadnika albanske zajednice iz okoline Skoplja, Kičeva i Tetova, koji su na smrt osuđeni odlukom Vojnog suda komande grada Skoplja i Vojnog suda tetovskog vojnog područja.[48]

Šefit Zeinula (RKTG-26875),

Imer Miro(RKTG-26882),

Koka (RKTG-26883).

Takođe, u registar su uvrštena imena 7 kosovskih Albanaca i jednog kosovskog Srbina koji su osuđeni na smrt odlukom lokalnih vojnih sudova (Vojni sud 50. divizije u Uroševcu, Vojni sud vojne divizijske oblasti za Sandžak), pri čemu se za 5 lica proizvoljno navodi da su rođeni u Beogradu, dok se za svih 7 lica proizvoljno navodi da su imali prebivalište u Beogradu.[49]

Simon Tair (RKTG-26758),

Amet Azon (RKTG-31220),

Redžep Arelon (RKTG-31221),

Murtez Sulja (RKTG-31223),

Soli Etem (RKTG-31224),

Skart Alija (RKTG-31225),

Safet Murselja (RKTG-32954),

Danilo Stefanovi Jani ijevi (RKTG-31218).

Za 11 lica koja su na smrt osuđena odlukom Vojnog suda u Valjevu i Vojnog suda 4. (valjevske) divizije 1945-1947. u registru se proizvoljno navodi da su rođeni u Beogradu i da su imala prebivalište u Beogradu. Njihova imena možete videti u fusnoti.[50]

U spisak stradalih za Beograd uvršteno je 13 lica koja su 1945. osuđena na smrt od strane vojnih sudova u Čačku, Kraljevu, Kragujevcu i Nišu. Njihova imena možete videti u fusnoti.[51] Za ova lica se u registru proizvoljno navodi da su rođeni i da su imala prebivalište u Beogradu.

U registru stradalih za grad Beograd navedeno je 16 imena istaknutih pripadnika JVuO koji su nakon rata uhvaćeni ili ubijeni kao odmetnici u različitim delovima Srbije. Njihova imena su uneta u registar na osnovu rukopisa „Istorijat 5. srpske divizije KNOJ-a“ koji se čuva u Vojnom arhivu u Beogradu. Za sva ova lica pogrešno je navedeno da su rođeni i imala prebivalište u Beogradu. Njihova imena možete videti u fusnoti.[52] Među njima su 2 lica koja su navedena nadimkom, bez bližih podataka o ličnosti.

Konsultovali smo navedeni izvor.[53] Na osnovu uvida ustanovili smo da su saradnici Državne komisije proizvoljno uvrstili navedenih 16 lica u registar stradalih za grad Beograd s obzirom da je reč o pripadnicima JVuO koji su rođeni i živeli u unutrašnjosti, gde su tokom rata bili borbeno angažovani. Na osnovu činjenice da se nigde u navedenom izvoru ne ističe da su ova lica rođeni i živela u Beogradu, postavlja se pitanje na osnovu čega su saradnici komisije uvrstili njihova imena u registar za grad Beograd? Ovo je vrlo ilustrativan primer metodološke konfuzije i odsustva metodoloških kriterijuma u formiranju dela registra stradalih.[54]

Takođe, u registru za grada Beograd navedena su imena 22 etnička odmetnika za koje se tvrdi da su rođeni i da su imali prebivalište u Beogradu, gde su navodno i stradali, pri čemu se saradnici komisije pozivaju na „Izveštaj štaba KNOJ-a o kretanju i hvatanju odmetnika“. Nažalost, nismo uspeli da uđemo u trag ovom izveštaju u Vojnom arhivu. Međutim, na osnovu nekih pokazatelja moguće je zaključiti da

najverovatnije niko od ova 22 lica ne potječe iz Beograda i da je rečeno etni kim odmetnicima iz unutrašnjosti Srbije. Ovu pretpostavku potvrđuje činjenica da imena 4 lica koja se pominju u izveštaju egzistiraju u registrima opština Lučani i Čačak.^[55] Shodno tome, nameće se zaključak da i ostalih 18 imenovanih lica treba uvrstiti u registre drugih opština. Njihova imena možete videti u fusnoti.^[56] U registar za grad Beograd uvršten je veći broj lica koja potječu iz naselja koja danas teritorijalno pripadaju prigradskim opštinama, a ako pripadaju gradskim opštinama opet ne ulaze u geografski okvir grada Beograda: Pinosava (14), Beli Potok (9), Kijevo (2), Ostružnica (1), Umka (1), Begaljica (1), Bačevac (1), Rušanj (1), Ripanj (2), Mala Krsna (2), Vrčin (1), Sopot (1). Neka od ovih naselja 1944/1945. nisu imala definisan teritorijalni status, niti su 1941-1944. podrazumevana kao deo Beograda u administrativnom smislu, iako danas jesu deo Beograda u administrativnom pogledu: Boljevci (36), Dobanovci (34), Petrovi (8), Surin (2), Karlovi (1), Batajnica (1), Zemun (3), Bežanija (5), Borča (8). Stanovnike sremskih sela Dobanovaca, Surina, Boljevaca, Karlovića i Petrovića treba uvrstiti u spisak stradalih za opštinu Zemun (odnosno, opštine Zemun i Surin).^[57] Naselja Pinosava, Beli Potok, Kijevo, Rušanj i Ripanj teritorijalno su pripadala Vračarskom srezu (a ne Upravi grada Beograda), da bi tek 1945. bila integrisana u 5. reon grada Beograda. Zemun, Bežanija i Borča inkorporirani su u okvir Uprave grada Beograda 1935, ali tokom okupacije imali su drugačiji položaj u odnosu na Beograd. Ukupan broj onih koji su bili stanovnici navedenih seoskih naselja, a koji su stradali u selima u kojima su živeli ili na nepoznatoj lokaciji (dakle ne u gradu Beogradu, niti kao stanovnici grada Beograda), iznosi 134.

[1] Branislav Matić, "Koliko je uglednih Beograđana progutao mrak oslobođenja u operaciji Crne tačke? (1) Pozvoni i pucaj!", *Duga*, 439, Beograd, 20.12.1990, str. 37.

[2] Slobodan Marković, „Communist 'Liberation' and New Order in Belgrade“, *The South Slav Journal*, Vol. 29, No. 3-4 (93-94), London, Autumn-Winter 2003, p. 12-13.

[3] Michael Portmann, „Communist retaliation and persecution on Yugoslav territory during and after WWII (1943-1950)“, *Tokovi istorije*, 1-2/2004, Beograd, 2004, str. 61, 74.

[4] „...“, *...*, LIII, ..., 6.12.2006, ... 10.

[5] „...“, *...*, LVI, ..., 15.6.2009, ... 11.

[6] „...“, *...*, 1944-1956.“, ..., 2652, ..., 25.10.2001, ... 26-28.

[7] <http://www.srb-akcija.org/blog/4257/parastos-zrtvama-komunistickog-terora-bgd/> (pristupljeno 11. februara 2013).

[8] „...20. ...“, *...*, 1944, ..., (...), ..., 2010, ... 520.

[9] „...“, *...*, 2010, ..., 2010, ... 7. ... 12. ... 1944.

[10] Srđan Cvetković, „Žrtve komunističkog revolucionarnog terora u Srbiji posle 12. septembra 1944. Istraživanje Državne komisije za tajne grobnice“, *Hereticus*, 1-2/2011, Beograd, 2011, str. 20

[11] „...“, *...*, 1995, ... 344, 359-363.

[12] Vojni arhiv (dalje: VA), JNA, Vojni sudovi, Vrhovni vojni sud 1945, Beograd, upisnik, (drugostepeni sud), 3282

[13] VA, JNA, Vojni sudovi, Vojni sud 4. divizije 1946, Valjevo, upisnik, (prvostepeni sud), 8

[14] VA, JNA, Vojni sudovi, Vojni sud Kraljevo 1945, upisnik, (prvostepeni sud), 647

[15] „...“, *...*, 1945-1991. „...“, *...*, 1993, ... 94; Srđan Cvetković, *Izme u srpa i neki a. Represija u Srbiji 1944-1953*, Beograd, 2006, str. 187; „...“, *...*, 2009, ... 237.

[16] „...“, *...*, 2008, ... 195-199.

[17] „...“, *...*, (...), ..., 1997, ... 660.

[18] „...“, *...*, ..., 2008.

- [19] „...“, LVIII, 6.3.2011, . 12.
- [20] 1945, , 2007, . 94-95.
- [21] Dragan Krsmanovi , „Upisnik Višeg vojnog suda u Beogradu“, *Tokovi istorije*, 2/2010, Beograd, 2010, str. 195-261.
- [22] Kosta Nikoli , „Dragiša Vasi – skica za portret nacionalnog revolucionara“, *Istorija 20. veka*, 1/1997, Beograd, 1997, str. 104; „...“, 26. 27. 2005, (.), , 2008, . 171.
- [23] Sima Begovi , *Logor Banjica 1941-1944*, I-II, Beograd, 1989, str. I/138-139, 145, 238.
- [24] 1941-1945, I-II, , 1984, . I/308.
- [25]
- [26] Milan Koljanin, *Nema ki logor na Beogradskom sajmištu 1941-1944*, Beograd, 1992, str. 275.
- [27] 1941-1945. , , 1968, . 288.
- [28] „...“, 1941-1946.”, 1941-1945, , (.), , 2012, . 75.
- [29] , : , , 2012, . 112.
- [30] , . . , . 40-76.
- [31] , , , 2010, . 376.
- [32] , - , 1998, . 152-154. *1941-1945*.
- [33] VA, JNA, KNOJ, 4763, 1-2, 1, 5. srpska divizija KNOJ-a, Dnevnik važnijih borbi u vremenu od 1. marta 1945. do 31. decembra 1946.
- [34] , , , 1977, . 342-356; , , , 1984, . 24-35.
- [35] Fikreta Jeli Buti , *etnici u Hrvatskoj 1941-1945*, Zagreb, 1986, str. 178, 187; Jovo Popovi , Marko Loli , Branko Latas, *Pop izdaje. Vojvoda Mom ilo uji* , Zagreb, 1988, str. 83, 282, 304, 306.
- [36] Berta Begi (RKTG-32951), Gleb Skurski (RKTG-32952), Ivana Devri (RKTG-32953), Safet Mursela (RKTG-32954), Martin Špoljar (RKTG-32955), Slobodan Aracki (RKTG-32956), Dragomir Jakši (RKTG-32957), Trud Servišer (RKTG-32958), Mihajlo Horminc (RKTG-32959), Mihajlo Mijovi (RKTG-32960), Petar Obradovi (RKTG-32961), Milenko A imovi (RKTG-32962), Gajo Gra anin (RKTG-32963), Stevan Strilevi (RKTG-32964), Rajko Milinovi (RKTG-32965).
- [37] , , 1999, . 132.
- [38] VA, JNA, Vojni sudovi, Vrhovni vojni sud u Beogradu (drugostepeni sud), 1945, upisnik (drugi deo), 96, 337/3, 337/5, 337/7, 429)
- [39] VA, JNA, Vojni sudovi, Vrhovni vojni sud u Beogradu (drugostepeni sud), 1945, upisnik (prvi deo), 156
- [40] VA, JNA, Vojni sudovi, Vojni sud 1. armije (drugostepeni sud), upisnik, 108
- [41] *Tko je tko u NDH, Hrvatska 1941-1945*, (ur. Z. Dizdar, M. Gr i , S. Ravli , D. Stupari), Zagreb, 1997, v.m
- [42] VA, JNA, Vojni sudovi, Vojni sud fruškogorskog ve a 1944, (prvostepeni sud), upisnik, 69
- [43] Dušan Vuleti , „Stradanje u Sremu – Drugi svetski rat“, *Na putu ka istini. Imenik stradalih stanovnika AP Vojvodine 1941-1948*, Zbornik radova, [elektronsko izdanje] (ur. Dragoljub Živkovi), Novi Sad, 2008, str. 160-161
- [44] VA, JNA, Vojni sudovi, Vrhovni vojni sud u Beogradu (drugostepeni sud), 1945, upisnik, (prvi deo), 303, (drugi deo), 143, 347, 348, 349, 352
- [45] VA, JNA, Vojni sudovi, Vrhovni vojni sud u Beogradu 1945, (drugostepeni sud), upisnik (drugi deo), 366, 402, 403
- [46] VA, JNA, Vojni sudovi, Vrhovni vojni sud u Beogradu (drugostepeni sud), 1945, upisnik (drugi deo), 407, 412, 414, 415, 424, 425
- [47] VA, JNA, Vojni sudovi, Vrhovni vojni sud u Beogradu (drugostepeni sud), 1945, upisnik (drugi deo), 463

[48] VA, JNA, Vojni sudovi, Vrhovni vojni sud u Beogradu (drugostepeni sud), 1945, upisnik (drugi deo), 461; VA, JNA, Vojni sudovi, Upisnik Vojnog suda 50. divizije za 1945; VA, JNA, Vojni sudovi, Delovni protokol sudskih predmeta za 1946, 41)

[49] VA, JNA, Vojni sudovi, Vrhovni vojni sud u Beogradu 1945, (drugostepeni sud), upisnik (drugi deo), 391; VA, JNA, Vojni sudovi, Vojni sud 50. divizije 1945, Uroševac, (prvostepeni sud), upisnik, 13)

[50] Vojin urovi (RKTG-31177), Bejto Kajevi (RKTG-31178), Medžib Jukovi (RKTG-31179), Selman Hajradinovi (RKTG-31200), Ljubisav Radoj i (RKTG-31182), Svetozar Duki (RKTG-31183) (VA, JNA, Vojni sudovi, Vojni sud 1. armije, (drugostepeni sud), upisnik za 1945, 397, 398, 399, 531, 543)

Petar Savati (RKTG-31205), Jezdimir Lazarevi (RKTG-31206), Dragisav Spaseni (RKTG-31208), Georgije Boji Džidža (RKTG-31211), Aleksandar Ili (RKTG-31212), Dragomir Obradovi (RKTG-31216)

(VA, JNA, Vojni sudovi, Vojni sud 1. armije 1946, (drugostepeni sud), upisnik, 46, 58, 80). Jezdimir Lazarevi iz Oglaenovca pokraj Valjeva najpre je osuđen na smrt, potom je kazna preimneovana u 20 godina gubitka slobode da bi 31. decembra 1951. bio oslobođen. (VA, JNA, Vojni sudovi, Vojni sud 4. divizije 1946, Valjevo, (prvostepeni sud), upisnik, 8).

[51] Minko Lazarevi (RKTG-30334), Dušan Lešo (RKTG-30345), or e Staniši (RKTG-31180), Petar Šijak (treba: Šijan, RKTG-31184), Veroljub Vuki evi (RKTG-31185), Mirko Broj in (RKTG-31194), Dobrila Radosavljevi (RKTG-31196), Sveta Bara (RKTG-31197), Božo Lazovi (RKTG-31198), Josi (treba: Josif) Leševi (RKTG-31199), Selman Hajradinovi (31200), Vladan Nikoli (RKTG-31201), Vojislav Sokolovi (RKTG-31202)

(VA, JNA, Vojni sudovi, Vrhovni vojni sud 1945, (drugostepeni sud), Beograd, upisnik, (prvi deo) 200/1, 200/3, 448, (drugi deo), 2132, 2728, 2730; VA, JNA, Vojni sudovi, Vojni sud 1. armije 1945, (drugostepeni sud), upisnik, 561, 562, 627, 679, 776; VA; JNA, Vojni sudovi, Vojni sud Kraljevo 1945, (prvostepeni sud), upisnik, 647; VA, JNA, Vojni sudovi, Vojni sud niške vojne oblasti 1944-1945, upisnik, 108)

Petar Šijan je živio u a ku (žandarm rodom iz sela Zrmanja u Lici), Veroljub Vuki evi je živio u Lopatnici pokraj Kraljeva (na kaznu smrti osudio ga je Vojni sud u Kraljevu: Prezidijum Narodne skupštine je ovu kaznu preinaio na 20 godina robije: „uslovno pušten 24. novembra 1960.“). Dobrila Radosavljevi i Josif Leševi živeli su u Trsteniku. Božo Lazovi je bio zemljoradnik iz sela Jova pokraj Novog Pazara. Dušan Dimitrijevi je bio zemljoradnik iz Vraeva pokraj Leposavića. Selman Hajradinovi je bio zemljoradnik iz Bagaia pokraj Sjenice. Vojislav Sokolovi je živio u selu Crni Vrh pokraj Knjaževca.

[52] Ljuba Bezei (RKTG-31526), Voja Tribroenin (RKTG-31527), Ljubomir Grki (RKTG-31528), Georgije Bani Džidža (RKTG-31529), Isidor Živkovi (RKTG-31530), Joca Mihajlovi (RKTG-31531), Milivoje Mihajlovi (RKTG-31532), Ivan Ponjevi (RKTG-31533), Vladan Uroševi (RKTG-31534), Milka Pavlovi (RKTG-31535), Mića Vodnik (RKTG-31536), Sava Vući (RKTG-31537), Vojislav Maksimovi (RKTG-31538), Voja Tukfegdži (RKTG-31539), Zarija Milovanovi (RKTG-31540), Purnjo (RKTG-31541).

[53] VA, JNA, KNOJ, 4763, 1-2, 1, Istorijat 5. srpske divizije KNOJ-a

[54] Među navedenih 16 imena neka su pogrešno istaknuta, što je rezultat grešaka u izvornom dokumentu, pogrešnih ispisa koji su na inili saradnici komisije kao i nedovoljnog poznavanja određenih istorijskih ličnosti. Ljubomir Grki je zapravo Ljubomir Grgi, Milka Pavlovi je zapravo Miljko Pavlovi, Sava Vući je zapravo Sava Vići, Voja Tukfegdži je zapravo Vojislav Tufegdži, Voja Tribroenin je zapravo Vojislav Jevremovi Tribroenin (ije ime egzistira i u registru za opštine Požarevac i Veliko Gradište), Purnjo je zapravo Svetolik Popovi Purnjo (ije ime egzistira u registru za opštinu Gornji Milanovac).

[55] Mikanovi /Milanovi Mikan (RKTG-8214, Luani, RKTG-31457, Beograd), Ružići Risim/Risto (RKTG-7787, Luani, RKTG-31458, Beograd), Bajići /Boji Slobodan (RKTG-4573, aak, RKTG-31473, Beograd), Raci /Rai Radoslav (RKTG-5058, aak, RKTG-31516, Beograd).

Prema podacima Dušana Mirkovića, nekadašnjeg pripadnika JVuO iz Drageva, Mikan Mikanović i Risim Ružić bili su pripadnici odmetničke grupe Novice Cogoljevićaije ljudstvo je mahom poginulo u borbi protiv organa KNOJ-a 24. novembra 1945. u Dragevu (, 2012, . 84-85). Uništenje

Cogoljevi i sve grupe (15 poginulih, 3 zarobljena i 3 koja su se predala) potvrđuje i „Dnevnik važnijih borbi“ 5. srpske divizije KNOJ-a (VA, JNA, KNOJ, 5. srpska divizija KNOJ-a, 4763, 1-2, 1).

[56] Predrag Vili (RKTG-31404), Aleksandar Adamovi (RKTG-31444), Ranislav Cani (RKTG-31455), Miladin Vesovi (RKTG-31459), Borisav Pejani (RKTG-31461), Slobodan Bejovi (RKTG-31472), Bogdan Veselijani (RKTG-31474), Branko Muka (RKTG-31479), Mila Žerava (RKTG-31485), Miodrag Mile Vidojevi (RKTG-31494), Živko Joda (RKTG-31500), Dušan Vusi (RKTG-31506), Dobrivoje Novovi (RKTG-31517), Leše Vukovi (RKTG-31518), Blagoje Veskovi (RKTG-31519), Miodrag Vukadinovi (RKTG-31520), Savo Mija (RKTG-31521), Vukosav Nešovi (RKTG-31525).

[57] Prilikom povlačenja iz Srema, oktobra 1944, ustaše i Nemci su u Dobanovcima ubili 17, u Boljevcima 8, a u Surčinu 5 lica: Dušan Vuleti, „Stradanje u Sremu – Drugi svetski rat“, *Na putu ka istini...*, str. 199-201.

This entry was posted in [lanci](#), [Dešavanja](#) and tagged [kolaboracija](#), [revizionizam](#). Bookmark the [permalink](#).

[Kako su dželatli postali žrtve – Analiza “registra žrtava” Državne komisije za tajne grobnice \(prvi deo\) Jedna bezumna izložba](#)